

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ: ДОСВІД ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Ковальова О. В., Дубенко О. М.

Метою статті є висвітлення досвіду Одеського державного університету внутрішніх справ щодо використання інноваційних методів підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству для можливості його вивчення та поширення в процесі підготовки відповідних фахівців у інших закладах освіти.

Підкреслено, що належний рівень підготовки фахівців є складовою частиною комплексного підходу у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Зміст та методи підготовки визначено одними з ключових складників якісної підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Акцентовано увагу на важливості формування не лише професійних знань, умінь та навиків (*hard skills*), а й соціальних, «м'яких» навичок (*soft skills*) під час підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Саме розвинуті *soft skills* («м'які» навички) сприяють тому, що фахівці приймають неупереджені рішення, які ґрунтуються не на стереотипних уявленнях та вибірковості сприйняття, а на об'єктивній оцінці ситуації.

Наголошено на доцільності використання інноваційних методів навчання, зокрема спеціалізованих навчальних полігонів, бінарних занять, навчальних візитів до різних суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, залучення до інформаційно-просвітницьких заходів, міжвідомчих тренінгів тощо, під час підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Наведено досвід Одеського державного університету внутрішніх справ щодо використання зазначених методів підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Підкреслено, що інноваційність підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству безпосередньо залежить також від майстерності викладачів та якості методичного забезпечення. Запропоновано запровадити програми обміну досвідом найкращими методиками підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому

насильству як на національному рівні, так і під час тематичних закордонних стажувань.

Ключові слова: інноваційні методи підготовки фахівців, запобігання та протидія домашньому насильству, спеціалізовані навчальні полігони, бінарні заняття, навчальні візити, міжвідомчі тренінги, *hard skills* («тверді» навички), *soft skills* («м'які» навички).

Kovalova O. V., Dubenko O. M. Use of innovative methods of training specialists in the field of prevention and combating of domestic violence: the experience of the Odesa State University of Internal Affairs

The purpose of the article is to highlight the experience of Odesa State University of Internal Affairs in using innovative methods of training in the field of preventing and combating domestic violence to study and disseminate it in the training of relevant professionals in other educational institutions.

It was emphasized that the appropriate level of training is part of an integrated approach to preventing and combating domestic violence.

The content and methods of training are identified as one of the key components of quality training in the field of preventing and combating domestic violence. Emphasis is placed on the importance of developing not only professional knowledge, skills and abilities («*hard skills*»), but also social, («*soft skills*») in the training of specialists in the field of preventing and combating domestic violence. The developed «*soft skills*» help professionals to make unbiased decisions based not on stereotypes and selectivity of perception, but on an objective assessment of the situation.

Emphasis is placed on the expediency of using innovative teaching methods, including specialized training grounds, binary classes, study visits to various actors to prevent and combat domestic violence, involvement in information prevention campaigns, interagency training, etc., during the training of specialists in preventing and combating

domestic violence. The experience of Odessa State University of Internal Affairs on the use of these methods of training in the field of preventing and combating domestic violence is presented.

It is emphasized that the innovative training of specialists in the field of preventing and combating domestic violence directly depends on the skills of teachers and the quality of methodological support. It is proposed to introduce exchange programs with the best methods of training specialists in the field of preventing and combating domestic violence, both at the national level and during thematic internships abroad.

Key words: *innovative methods of training, prevention and combating of the domestic violence, specialized training grounds, binary classes, study visits, interdepartmental trainings, «hard skills», «soft skills».*

Постановка проблеми та її актуальність.

Проблема домашнього насильства є надзвичайно актуальною та знаходиться у фокусі уваги міжнародних документів і загальнодержавних стратегій та планів дій [1-4]. Особливістю оновленого у 2017 р. законодавства України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є комплексний підхід, орієнтований на потреби постраждалих осіб. Комплексний підхід до запобігання та протидії домашньому насильству передбачає якісну підготовку фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Національне законодавство приділяє особливу увагу питанням підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству [5; 6]. Саме від якості підготовки фахівців безпосередньо залежить ефективність виконання завдань, які покладаються на суб'єкти запобігання та протидії домашньому насильству. Використання застарілих форм та методів підготовки фахівців знижує ефективність їх реагування на випадки домашнього насильства, призводить до недовіри законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, відсутності комплексного підходу, незабезпечення прав постраждалих осіб, відсутності відповідальності кривдників тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань запобігання та протидії домашньому насильству присвячено наукові праці вчених із різних спеціальностей, зокрема права (А. Блага, Я. Горбунова, О. Дудоров, М. Легенька, М. Хавронюк та ін.), соціології (О. Бойко, І. Вітківська, Т. Марценюк та ін.), психології (О. Кочемировська, Н. Мілорадова, Н. Пашко та ін.) тощо. Однак питання підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству в робо-

тах зазначених науковців або не розглядаються взагалі, або розглядаються фрагментарно.

Метою статті є висвітлення досвіду Одеського державного університету внутрішніх справ (далі - ОДУВС) щодо використання інноваційних методів підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству для можливості його вивчення та поширення в процесі підготовки відповідних фахівців у інших закладах освіти.

Виклад основного матеріалу. В ОДУВС здійснюється підготовка фахівців у сфері права та правоохоронної діяльності, професійні обов'язки яких можуть передбачати діяльність у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Так, серед випускників ОДУВС значна кількість поліцейських працюють у підрозділах органів Національної поліції, уповноважених на запобігання та протидію домашньому насильству, зокрема в підрозділах превенції (патрульні поліцейські, поліцейські ГРПП (СРПП), ювенальні поліцейські, дільничні офіцери поліції, поліцейські сектору протидії домашньому насильству), слідства, дізнання тощо. Окрім того, здобувачі вищої освіти в майбутньому можуть займатися адвокатською, прокурорською, суддівською діяльністю, кожна з яких може включати питання протидії домашньому насильству, зокрема притягнення кривдників до передбаченої законодавством відповідальності та надання допомоги і захисту постраждалим особам. Також в ОДУВС проходять курси підвищення кваліфікації поліцейських, у рамках яких наявна дисципліна, присвячена питанням запобігання та протидії домашньому насильству. Окрім того, у рамках договору про співпрацю між ОДУВС та ГУНП в Одеській області поліцейські мобільних груп реагування на випадки домашнього насильства періодично в рамках службової підготовки проходять навчання в ОДУВС [7]. Також у 2021 р. в рамках договору ОДУВС з Одеською міською радою відбулися два дводенні тренінги для фахівців Одеської міської ради з питань запобігання та протидії домашньому насильству, серед яких: представники управління сімейної та гендерної політики Департаменту праці та соціальної політики Одеської міської ради, центрів соціальних служб, служб у справах дітей, департаментів освіти, охорони здоров'я, територіальних центрів соціального обслуговування тощо [8]. Отже, ОДУВС має досвід підготовки різних категорій фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству: поліцейських, правників, соціальних працівників, служб у справах дітей, освітан тощо.

Відповідно до звіту щодо найкращих практик запобігання домашньому насильству, підготовленого на замовлення Європейського інституту гендерної рівності (EIGE), важливими елементами ефективної підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є: добре розроблена стратегія; збалансованість методів; оптимальна тривалість; безперервне навчання; багаторівневе навчання; міжвідомче навчання; професійне навчання в рамках формальної навчальної програми; залучення до проведення навчання постраждалих осіб; залучення до проведення навчання спеціалістів, які працюють із постраждалими особами; залучення до проведення навчання експертів із конкретних питань [9, с. 18]. Отже, важливим є як зміст підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, так і методи її організації.

Щодо змісту підготовки, як свідчить досвід викладання навчальної дисципліни «Запобігання та протидії домашньому насильству» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти, а також проведення навчальних занять із питань запобігання та протидії домашньому насильству в рамках курсів підвищення кваліфікації та відомчих і міжвідомчих тренінгів для фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, найбільш важливим складником є робота зі стереотипами та упередженнями, які заважають ефективному реагуванню на випадки домашнього насильства. Фахівці підпадають під вплив упереджень та стереотипів, як і будь-які члени суспільства, регулярно спираються на стереотипи у справах щодо домашнього насильства. Так, наприклад, у 2020 р. Центром гендерної освіти ОДУВС було організовано проведення анонімного анкетування поліцейських - слухачів курсів підвищення кваліфікації. В анкетуванні взяли участь 220 поліцейських різних спеціалізацій. За результатами анкетування лише 60% опитаних зазначили, що категорично не сприймають тілесні покарання як метод виховання дітей; 9% погодилися з твердженням що це нормальний, традиційний метод виховання дітей; 31% опитаних уважає, що це залежить від провини дитини, тобто, на їхню думку, певна поведінка дитини може слугувати виправданням тілесних покарань її батьками; 20% опитаних зазначили, що застосовують тілесні покарання до власних дітей [10]. Постає риторичне питання: чи буде поліцейський реагувати на тілесні покарання дітей як на домашнє насильство, якщо він сам застосовує цей «метод виховання» до власних дітей? Слід пам'я-

тати, що традиції та звичаї не можуть слугувати виправданням насильству відповідно до законодавства, а отже, «традиційні та звичаєві» методи виховання не виправдовують жодного прояву насильства. Домашньому насильству в будь-яких його проявах немає виправдання. Перш за все це мають усвідомлювати фахівці, які реагують на випадки домашнього насильства. Система запобігання та протидії домашньому насильству передбачає неупереджений підхід для допомоги постраждалим від домашнього насильства особам. Стереотипи змушують фахівців розглядати випадок домашнього насильства, ґрунтуючись на упереджених переконаннях, а не на відповідних фактах. Це може спотворити сприйняття спеціалістами фактів, вплинути на їхнє бачення того, хто є постраждалою особою, а хто кривдником, вплинути на довіру до свідків, перешкодити притягненню кривдника до відповідальності, зумовити перекладання відповідальності за подію на постраждалу особу, створити перешкоди для доступу постраждалих осіб до послуг, на які вони мають право, тощо.

Тому під час підготовки фахівців в ОДУВС особлива увага приділяється формуванню soft skills («м'яких» навичок), у тому числі розвіюванню міфів і стереотипів, які зазвичай є однією з розповсюджених причин учинення домашнього насильства та неналежного реагування на нього фахівців. Робота над «м'якими» навичками (soft skills) є дуже важливою, оскільки в професійному житті часто увага приділяється лише «твердим» навичкам (hard skills), таким як, наприклад, знання відповідного законодавства та процедур, тоді як саме «м'які» навички мають значний вплив на результати роботи та якість надання допомоги. «Тверді» навички стосуються переліку послуг, які надаються, а «м'які» навички - того, як ці послуги надаються. Від розвиненості у фахівців soft skills під час реагування на випадки домашнього насильства залежить ефективність надання допомоги постраждалим особам. Саме розвинуті soft skills сприяють тому, що фахівці приймають неупереджені рішення, які ґрунтуються не на стереотипних уявленнях та вибірковості сприйняття, а на об'єктивній оцінці ситуації.

Щодо методів організації навчання, по-перше, слід підкреслити, що вкрай важливо під час підготовки фахівців із питань запобігання та протидії домашньому насильству використовувати інноваційні інтерактивні методи навчання. Так, наприклад, в ОДУВС під час підготовки фахівців із питань запобігання та протидії домашньому

До нової концепції юридичної освіти

насилъству використовуються спеціалізовані навчальні полігони: «Інтерактивна кімната», «Кімната, дружня до опитування дітей», «Зала судових засідань». Як відомо, можна відмінно знати вимоги законодавства, однак розгубитися під час його застосування. Використання під час підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насилъству спеціалізованих навчальних полігонів дає змогу не лише закріпити здобуті знання, а й відпрацювати відповідні професійні вміння та навички.

Так, у 2019 р. за підтримки Офісу координатора ОБСЄ в Україні в ОДУВС було створено інтерактивну аудиторію для відпрацювання навичок реагування поліцейських на випадки домашнього насилъства [11]. Інтерактивна аудиторія - це комплекс приміщень, одне з яких є імітацією квартири, що складається з чотирьох локацій: вхідні двері, кухня, кімната та коридор (рис. 1, 2). Кожна з локацій оснащена меблями та

такими технічними засобами, як відеокамери та мікрофони.

Зображення з камер та звук із мікрофонів передаються на екран, розміщений у навчальній аудиторії (рис. 3).

Навчальну аудиторію обладнано меблями-трансформерами, які дають змогу організовувати простір для роботи у групах та використовувати аудиторію для проведення тренінгових занять. Також у навчальній аудиторії знаходиться мікрофон, за допомогою якого викладач може передавати інформацію статистам, що знаходяться в імітованій квартирі, про початок та закінчення програмування сценарію.

Викладач вибирає певний сценарій відповідно до теми заняття, та здобувачі освіти або слухачі об'єднуються у кілька груп: одні грають роль статистів (правопорушників, постраждалих, свідків), інші отримують службове завдання як поліцейські, правники, соціальні фахівці тощо,

Рис. 1

Рис. 2

Рис. 3

треті - спостерігають на екрані он-лайн за подіями на полігоні та аналізують дії своїх колег. Після закінчення програвання сценарію у разі потреби можна відтворити відео на екрані в навчальній аудиторії та покроково розібрати, що вдалося, а що ні. Сценарії щоразу змінюються та здобувачі освіти чи слухачі не знають, із чим зіткнуться, переступивши поріг імітованої квартири. Важливо не розгубитися, діяти відповідно до вимог законодавства і при цьому не забувати про особисту безпеку. Буває, що кривдник несподівано кине з ножем на фахівців або через прочинені двері кине в їхній бік гранату. Усе як у реальному житті. Єдина відмінність - помилятися можна без шкоди життю та здоров'ю. Саме аналіз та виправлення помилок, допущених на навчальному полігоні, формування «м'язової пам'яті» є запорукою збереження життя та здоров'я фахівців під час реагування на службові завдання у практичній діяльності. Таким чином, у процесі проведення занять маємо реальну можливість відпрацювати алгоритм дій фахівців під час реагування на випадки домашнього насильства.

Після закінчення програвання сценарію у навчальній аудиторії викладач модерує обговорення. Завдяки комплексу аудіо- та відеоапаратури є можливість фіксувати, зберігати та відтворювати хід рольової гри в імітованій квартирі, неодноразово переглядати, обговорювати та аналізувати. Схема розміщення приміщень дає можливість простежити дії фахівців, які прибувають на місце скоєння домашнього насильства, та проаналізувати: дотримання ними заходів особистої безпеки від моменту входу до приміщення; правомірність входу до квартири; встановлення особи правопорушника та з'ясування обставин події; дотримання правил спілкування з постраждалим та іншими учасниками ситуації домашнього насильства; застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству, а також спецзасобів та фізичної сили для припинення факту домашнього насильства.

Якщо під час відпрацювання випадку виявлено дитину, яка постраждала від домашнього насильства, її опитування відбувається з використанням спеціалізованого навчального полігону «Кімната, дружня до опитування дітей», облаштованого відповідно до методики «Зеленої кімнати» (рис. 4, 5). Даний спеціалізований навчальний полігон дає змогу закріпити отримані знання та відпрацювати вміння і навички опитування/допиту дітей, які постраждали від насильства.

Після збору та оформлення всіх матеріалів відпрацьовуються навички щодо розгляду справ, пов'язаних із домашнім насильством, із використанням спеціалізованого навчального полігону «Зала судових засідань» (Рис. 6).

Слід зазначити, що всі спеціалізовані навчальні полігони розташовані на одному поверсі університету, що забезпечує організаційну можливість їх одночасного чи послідовного використання.

Окрім того, спеціалізовані навчальні полігони використовуються під час організації захисту результатів навчальної практики та стажування здобувачів вищої освіти ОДУВС [12]. Проведення занять із використанням спеціалізованих навчальних полігонів підтверджує, що використання інтерактивних методик під час здійснення навчання фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є ефективним методом їх підготовки. Про це свідчать і результати проведеного анкетування: 95% здобувачів освіти та фахівців, які проходять підготовку з питань запобігання та протидії домашньому насильству з використанням інтерактивних методик, зокрема спеціалізованих навчальних полігонів, відзначають її ефективність.

Ураховуючи, що зі змінами до законодавства суттєво розширилося коло суб'єктів реагування на випадки домашнього насильства та однією із основоположних засад впровадження комплексного підходу є налагодження ефективної взаємодії між ними, під час підготовки фахівців із питань запобігання та протидії домашньому насильству в ОДУВС

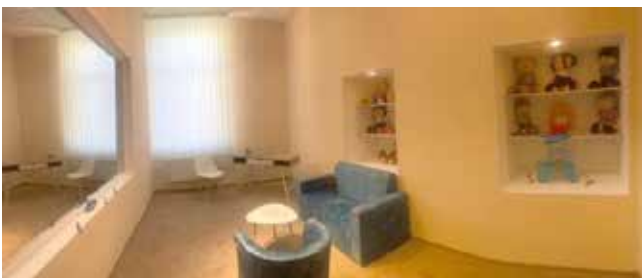

Рис. 4

Рис. 5

Рис. 6

успішно впроваджуються *бінарні заняття*. Так, наприклад, під час висвітлення питань взаємодії суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству доцільно залучати місцевих координаторів та уповноважених осіб; під час розгляду питань щодо отримання обмежувального припису постраждалою особою можливо залучити представника місцевого центру безоплатної правової допомоги; під час з'ясування особливостей забезпечення та захисту прав постраждалих дітей слід запросити працівника служби у справах дітей; під час вивчення питань щодо особливостей кваліфікації домашнього насильства та розгляду складених справ із використанням спеціалізованого навчального полігону «Зала судових засідань» доцільно залучити суддю. Представники суб'єктів знайомлять здобувачів вищої освіти та слухачів з особливостями діяльності їхньої служби у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, викликами, що виникають у процесі взаємодії, а також можливими шляхами їх вирішення, тим самим сприяють формуванню усвідомлення важливості комплексного підходу до запобігання та протидії домашньому насильству.

Окрім бінарних занять під час підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству доцільно використовувати такий підхід, як безпосередні *навчальні візити* до суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству. Так, наприклад, відвідання поліцейськими спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб (притулків, денних центрів надання допомоги постраждалим особам, мобільних бригад соціально-психологічної допомоги тощо) формує у них стійке переконання щодо важливості

здійснення під час безпосередньої професійної діяльності інформування постраждалих осіб про наявні засоби отримання ними допомоги. Якщо фахівець самостійно побачив умови надання допомоги постраждалим особам, поспілкувався з фахівцями, які там працюють, це сприяє його кращому розумінню ролі інших суб'єктів та важливості комплексного орієнтованого на потреби постраждалих осіб підходу до подолання проблеми домашнього насильства.

Також важливо *залучати здобувачів вищої освіти до загальнодержавних та міських інформаційно-просвітницьких акцій* із питань запобігання та протидії домашньому насильству, що сприятиме підвищенню їхньої обізнаності з даної проблематики, відпрацюванню вмінь щодо профілактики домашнього насильства та налагодженню контактів з іншими суб'єктами запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема громадськими організаціями [13; 14].

Комплексність проблеми домашнього насильства також зумовлює необхідність *міжвідомчого навчання* представників суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству. Під час навчання представників одного із суб'єктів, особливо у процесі вивчення особливостей взаємодії з іншими суб'єктами, часто виникають коментарі про те, що інші суб'єкти не працюють належним чином, що їхня діяльність неефективна. Тому доцільно практикувати проведення міжсекторальних тренінгів, на яких одночасно присутні представники різних суб'єктів: поліцейські, судді, соціальні працівники, адвокати центрів безоплатної правової допомоги, працівники служби у справах дітей, установ освіти, охорони здоров'я тощо. Такі

тренінги є більш ефективними у питаннях налагодження взаємодії та перенаправлення постраждалих осіб. Поки що в Україні міжвідомчі тренінги переважно відбуваються за підтримки неурядових організацій в окремих орендованих залах. Проте, на нашу думку, саме заклади освіти, які мають спеціалізовані навчальні полігони для відпрацювання навиків реагування на випадки домашнього насильства, можуть стати майданчиками для проведення міжвідомчого навчання фахівців.

Таким чином, успішна підготовка фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству має ґрунтуватися на використанні інноваційних методів підготовки, у тому числі спеціалізованих навчальних полігонів, бінарних занять, навчальних візитів до суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, залучення до інформаційно-просвітницьких заходів; міжвідомчих тренінгів тощо.

Інноваційність підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству безпосередньо залежить також від *майстерності викладачів та якості методичного забезпечення*. Викладачі ОДУВС, які викладають дисципліни, пов'язані із запобіганням та протидією домашньому насильству, постійно підвищують кваліфікацію із цих питань, входять до складу координаційних рад та міжвідомчих робочих груп із питань запобігання та протидії домашньому насильству при Одеській обласній державній адміністрації та Одеській міській раді, що сприяє їхній обізнаності стосовно наявних викликів у практичній діяльності суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, науковому пошуку шляхів їх вирішення та врахуванню даних питань під час освітньої діяльності. Ураховуючи досвід фахівців ОДУВС із питань підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, вони були долучені до робочої групи за підтримки UNFPA з розроблення онлайн-ресурсу з методичними матеріалами для підготовки поліцейських із питань запобігання та протидії домашньому насильству. Створення даного ресурсу дає змогу уніфікувати підходи підготовки поліцейських із питань запобігання та протидії домашньому насильству, ураховуючи як *hard skills*, так і *soft skills*.

Висновки. Отже, основу ефективної реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству становить належний рівень підготовки фахівців, сучасний стан якого потребує вдосконалення.

Одними з ключових складників якісної підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії

домашньому насильству є зміст та методи підготовки. Щодо змістовного складника підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, то слід особливу увагу звертати на формування не лише професійних знань, умінь та навиків (*hard skills*), а й соціальних, «м'яких» навичок (*soft skills*). Під час підготовки фахівців із питань запобігання та протидії домашньому насильству важливо використовувати інноваційні методи навчання, зокрема спеціалізовані навчальні полігони, бінарні заняття, візити до різних суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, залучення до інформаційно-просвітницьких заходів, міжвідомчі тренінги тощо. Окрім того, велике значення мають кваліфікація викладачів та якість методичного забезпечення. На нашу думку, доцільно запровадити програми обміну досвідом найкращими методиками підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству як на національному рівні, так і під час тематичних закордонних стажувань.

Література

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: <https://rm.coe.int/1680462546>.
2. Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text>.
3. Про затвердження плану невідкладних заходів із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 р. № 361-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-2021-%D1%80#Text>.
4. Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 р. № 756-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/756-2021-%D1%80#Text>.
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.
6. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та

До нової концепції юридичної освіти

протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>.

7. Заняття з представниками мобільних груп реагування на випадки домашнього насильства. URL: <http://oduvs.edu.ua/news/zanyattya-z-predstavnikami-mobilnih-grup-reaguvannya-protidiyi-domashnomu-nasilstvu/>.

8. Завершено курс семінарів-тренінгів щодо підготовки фахівців, до компетенції яких належать питання запобігання та протидії насильству. URL: <https://bit.ly/3NEPrib>.

9. Preventing domestic violence: good practices. URL: https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0114678ENN_WEB.PDF. 91 p.

10. Звіт за результатами дослідження щодо застосування до дітей тілесних покарань як методу батьківського виховання. URL: <https://www.facebook.com/groups/1111807305949347/permalink/1298287703967972/>.

11. Інтерактивна кімната для відпрацювання навиків реагування. URL: <http://oduvs.edu.ua/news/interaktivna-kimnata-dlya-vidpratsyuvannya-navikiv-reaguvannya/>.

12. Початок захисту навчальної практики у курсантів ОДУВС. URL: <http://oduvs.edu.ua/news/pochatok-zahistu-navchalnoyi-praktiki-u-kursantiv-oduvcs>.

pochatok-zahistu-navchalnoyi-praktiki-u-kursantiv-oduvs/.

13. Курсанти та студенти Одеського державного університету внутрішніх справ долучилися до акції «16 днів проти насильства». URL: <http://oduvs.edu.ua/news/kursanti-ta-studenti-odeskogo-derzhavnogo-universitetu-vnutrishnih-sprav-doluchilis-do-aktsiyi-16-dniv-proti-nasilstva/>.

14. Одеський державний університет внутрішніх справ долучився до флешмобу з нагоди Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства». URL: <http://oduvs.edu.ua/news/odeskij-derzhavnij-universitet-vnutrishnih-sprav-doluchiv-sya-do-fleshmobu-z-nagodi-vseukrayinskoyi-aktsiyi-16-dniv-proti-nasilstva/>.

Ковальова О. В.,
кандидат юридичних наук,
професор кафедри адміністративної
діяльності поліції
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Дубенко О. М.,
кандидат юридичних наук,
проректор
Одеського державного університету
внутрішніх справ